



[Kn.remissvar@regeringskansliet.se](mailto:Kn.remissvar@regeringskansliet.se)

Kopia: [kn.cks@regeringskansliet.se](mailto:kn.cks@regeringskansliet.se)

## Yttrande över promemorian

# Reformering av avfallslagstiftningen för ökad materialåtervinning och en mer cirkulär ekonomi.

Er beteckning: KN2024/02249

## Länsstyrelsens yttrande

### Allmänt

Länsstyrelsen i Örebro län håller med om att det behövs översyn och utveckling av avfallslagstiftningen för att skapa förutsättningar för att uppnå en mer cirkulär ekonomi och är generellt sett positiv till de förslag på ändringar som redovisas i promemorian. Det är positivt att avfallslagstiftningen moderniseras och förenklas genom att minska antalet nivåer och platser där reglerna finns.

Länsstyrelsen ser det som positivt att terminologin förtydligas.

Länsstyrelsens bedömer dock att för att förändringarna ska falla väl ut kommer det finnas ett stort behov av tillsynsvägledning och informationsinsatser. Länsstyrelsen bedömer också att de tillkommande arbetsuppgifterna kan bli svåra för länsstyrelsen att hantera om det inte avsätts tillräckliga resurser för att täcka det merarbete som förändringarna innebär då länsstyrelsens ansvarsområden vad gäller tillsyn utökas väsentligt. Det förslag till avgifter som presenteras i underlaget bedöms inte täcka kostnaderna för den tillsyn som tillkommer. Det behövs en mer grundlig utredning av hur finansieringen av de nya arbetsuppgifterna som faller på länsstyrelsen ska ske.

### 4.3 Mer tillsyn på avfallsområdet nödvändig för rättvis konkurrens och bekämpning av illegal hantering

Länsstyrelsen instämmer i att tillsynen är otillräcklig och ibland kan otydligheten i vem som har tillsynsansvar på avfallsområdet leda till en snedvriden konkurrens samt skapa möjligheter för kriminella aktörer. Länsstyrelsen är därför generellt sett positiv till regeringens ambition att avfallslagstiftningen tydliggörs och att det blir en tydligare ansvarsfördelning mellan tillsynsmyndigheterna.

Både förebyggande insatser och en tydligare och förstärkt tillsyn är viktiga för att motverka illegal avfallshantering. Att centralisera kommunernas tillsyn till länsstyrelsen kan dock leda till motsatt effekt, dvs. en standardiserad tillsyn där lokalkännedom saknas vilket kan leda till ineffektiv tillsyn. De kommunala tillsynsmyndigheterna besitter ovärderlig lokalkännedom och kunskap om kommunens verksamheter, aktörer och geografiska förhållanden. Denna kompetens är avgörande för att kunna bedriva en effektiv tillsyn och bör inte underskattas. Genom myndigheternas satsning mot avfallsbrottslighet har flera kommunala tillsynsmyndigheter utvecklat samverkan med lokalpolis och trafikpolis för att kunna bedriva denna tillsyn. Med kommunens lokalkännedom och den ökade satsningen på att bedriva tillsyn av nationella avfallstransporter finns det en risk att tillsynsinsatserna och kvaliteten minskar om länsstyrelsen ensamt ska ansvara för avfallstillsynen, särskilt med tanke på de mycket stora geografiska områden som länsstyrelsen ansvarar för.

Vidare anser länsstyrelsen att tillsynen som faller på länsstyrelsen är otillräckligt finansierad. Att flytta ett tillsynsansvar från kommunerna till länsstyrelsen utan att säkerställa att tillsynen har en tillräcklig finansiering framgent kan leda till att målen inte uppnås.

### 6.2 Förändringar av länsstyrelsens och kommunens tillsynsansvar på avfallsområdet

Länsstyrelsen avstyrker lagförslaget om att länsstyrelsen ska vara ensam tillsynsmyndighet över handlare, mäklare, yrkesmässiga insamlare av avfall och nationella avfallstransporter och anser att tillsynsansvaret bör ligga kvar på kommunen. Detta av nedanstående skäl.

Kommunen bör ha möjlighet att utöva tillsyn över alla sina tillsynsobjekt. Den verksamhet som omfattas av kommunens tillsyn

kan vara miljöfarlig, men det kan också handla om t ex verksamheter som omfattas av hälsoskyddsregler, så som hygienisk verksamhet. Eftersom avfallslämnare ofta har lokal förankring kan tillsyn av transporter avslöja om lokala verksamheter hanterar sitt avfall felaktigt, både avsiktligt och oavsiktligt. Yrkesmässiga insamlare/transportörer av avfall utgörs i de flesta fall av detaljhandel som samlar in kasserad småelektronik från konsumenter. Den tillsyn som bedrivs vid dessa tillsynsobjekt är av sådan karaktär som vanligtvis utförs av den kommunala nämnden för tillsyn enligt miljöbalken. Kommunala tillsynsmyndigheter besitter ovärderlig lokalkännedom och kunskap om kommunens verksamheter, aktörer och geografiska förhållanden. Denna kompetens är avgörande för att bedriva en effektiv tillsyn särskilt då en del av syftet med tillsynen är att komma åt den organiserade avfallsbrottsligheten, vilken inte sällan upptäcks av den kommunala tillsynsmyndigheten.

Länsstyrelsen anser att de fem länsstyrelser som har ansvar att utöva tillsyn över gränsöverskridande avfallstransporter (GRÖT) bör ges ansvar att tillsammans med kommunerna utöva tillsyn över avfallstransporter nationellt (enligt förslag i redovisningen av regeringsuppdraget om Förstärkta insatser mot brottslighet inom avfallsområdet (Naturvårdsverket m.fl.)).

Vidare anser Länsstyrelsen att provning och tillsyn av avfalls-transporter, mäklare och handlare inte bör ske vid samma myndighet då det strider mot förvaltningslagens objektivitetsprincip.

## 8.1 Insamlingssystem för återanvändning

Det är positivt att det införs ett sådant insamlingssystem men det är viktigt att kraven utformas så att det är möjligt att samarbeta med andra aktörer. Det finns flera nackdelar med att varje kommun ska tillhandahålla ett insamlingssystem där privatpersoner, företag med flera kostnadsfritt ska kunna hämta produkter som lämnats dit av hushållen. Det är kostnadsdrivande för kommunen då platsen bör vara bemannad då bedömning av om återbruk är lämplig behöver göras. Det finns även en risk att hanteringen kan komma att innebära hotfulla situationer och en riskfylld arbetsmiljö. Det finns redan idag ett antal välkända ideella och kommersiella second-hand aktörer som bedriver verksamhet med inriktning på återanvända produkter, ofta i samarbete med kommunens återvinningscentraler.

Avseende statistikinlämning så bedömer länsstyrelsen att det blir svårt att redogöra för hur mycket material/produkter från den kommunala fraktionen som går till återbruk då denna fraktion inte vägs in innan den går vidare till föreningar eller privatpersoner

### 8.13 Ett förbud att deponera restavfall införs

Länsstyrelsen avstyrker förslaget. Restavfall består av det som blir kvar när annat avfall har sorterats ut. Det kan bestå av en blandning av sammansatta material som inte kan förbrännas, keramik, porslin, förorenade jordar, jordmassor med rester av invasiva arter. Den ej brännbara restfraktionen som blir kvar efter sortering har skett är den fraktion som det inte finns någon annan lämplig hantering för.

### 9.3 Kraven på en kommunal avfallsplan tas bort

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att kravet på att kommunerna ska upprätta avfallsplaner ska tas bort. Planen är ett politiskt styrdokument där de olika verksamheterna inom kommunen får krav på sig att vidta åtgärder för att uppnå de mål som finns angivna i dokumentet. De kommunala verksamheterna är stora producenter av hushållsavfall och de kommunala avfallsplanerna är viktiga styrdokument för den kommunala avfallshanteringen. Med ett slopat krav på kommunala avfallsplaner finns risk att de kunskaps-sammanställningar som idag tas fram vid uppförandet av kommunala avfallsplaner försvinner, likaså incitamentet för de interna kommunala verksamheterna att arbeta mot en mer cirkulär hantering.

### 16.5.3 Konsekvenser för länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Örebro län bedömer att, även om ambitionen har varit att skapa en bättre tydlighet i regleringen kommer föreslagna förändringar innebära ett stort behov av tillsynsvägledning och informationsinsatser. Detta för att få enhetlig tillsyn över hela landet.

Förslaget innebär att länsstyrelsernas ansvarsområde inom tillsynen utökas väsentligt. Detta kommer inte bara initialt innebära ett utökat resursbehov utan ett behov av långsiktiga budgetförstärkningar specifikt för denna tillsyn. Med ytterligare tillsynsuppgifter finns en risk att det kommer bli ännu svårare att hinna med tillsynsuppgifterna om inte tillräckliga resurser tillförs länsstyrelserna. Detta vore mycket olyckligt då det finns ett stort behov av utökad tillsyn inom dessa områden, vilket också efterfrågas

av branschen som ser risker med oseriösa aktörer och osund konkurrens om inte tillsynen ökar.

## Övrigt

Överlag har det genomförts många ändringar inom avfallsområdet under de senaste åren. För många av de förändringar som har genomförts har det inte gått tillräckligt lång tid för att utvärdera effekten av dessa. I promemorian anges att bekämpning av avfallsbrottsligheten är en av regeringens viktigaste frågor och att brottsligheten måste bemötas från alla håll. Att centralisera den praktiska tillsynen försvårar möjligheten att komma åt brottsligheten då lokalkännedom är en viktig del i att upptäcka oegentligheter.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma att det inte nämns någon avgift för tillsyn av avfallstransporter och att denna tillsyn riskerar att utebli på grund av resursbrist.

## De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tf länsråd Peder Eriksson med miljöhandläggare Kayumba van den Brink som föredragande.